

Leuven natuurlijk

Lentekatern van Natuurpunt Leuven

Mijn waterweg

Van 1 oktober 2006 tot eind maart 2008 start Bond Beter Leefmilieu het project 'Mijn Waterweg: Verleden, Heden en Toekomst van de waterloop in mijn buurt'.

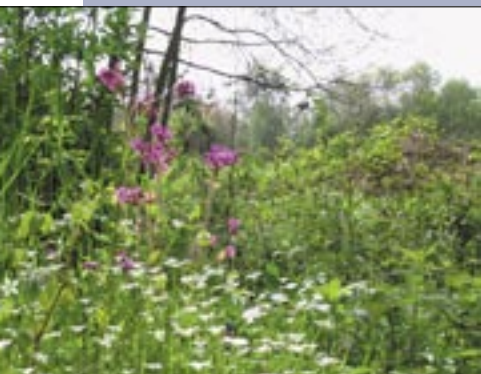
Natuurpunt Leuven zal contact opnemen met de Heemkundige kring om samen een activiteit uit te werken rond de Dijle.

lees verder p. 2

Beleef... de lente in Wijgmaalbroek

De lente is veruit mijn lievelingsseizoen in Wijgmaalbroek. Het water zakt weg uit de verzopen bossen en graslanden en overal duiken voorjaarsbloeiërs op. Sinds vorig jaar is het natuureservaat

sterk uitgebreid door onze aankopen van het OCMW-bos en enkele andere bosjes. We nodigen je graag uit om kennis te maken met al dit fraais op onze lente-wandelingen.

lees verder p. 2

Kennismaking met het kasteelparkje Heiberg in Kessel-Lo.

Het kasteelparkje Heiberg ligt op de gelijknamige Heiberg in Kessel-Lo. Slechts weinig inwoners van het Leuvense kennen dit 'vergeten' kasteeldomeintje. Nochtans is Heiberg een openbaar park. Het ligt aan de kruising van de Heideberg en de Koetsweg. Het kasteelpark Heiberg is een waardevol relictgebied voor soortenrijke graslanden. Het ligt op één van de kenmerkende Diestiaanheuvelds van het Hageland, waarvan de Kesselberg in Leuven het meest bekend is.

lees verder p. 3

Beste lid van Natuurpunt Leuven,

Het wordt warm! Eind januari ontdekt Mark Lehouck actieve alpenwatersalamanders onder de houtstapels van Wijgmaalbroek. Dat is ruim een maand voor de standaarddatum in de boekjes. Langs de vijver vliegen al volop dansmuggen en vogelringers vangen een groenling met een teek op zijn kopje. Ook die parasieten moeten eigenlijk nog volop in hun winterschuilplaatsen zitten.

Iedereen geraakt ervan overtuigd dat de aarde opwarmt en dat de mens daar voor het grootste deel oorzaak van is. De gevolgen zullen enorm zijn, niet alleen voor de mens maar ook voor natuur. Wetenschappers proberen aan de hand van een klimaatenvolp te voorspellen hoe planten en dieren zullen reageren op wereldniveau. Hiervoor vergelijken ze de actuele verspreiding met de huidige minimum en maximum temperaturen. Als je dit combineert met de verwachte temperatuurstijging, kan je voorspellen hoe de soorten zich zullen verplaatsen. Die migratie kan alleen maar als er niet teveel barrières zoals wegen, steden of intensieve landbouwgebieden

tussen liggen. Diezelfde wetenschappers hebben dan ook maar één remedie: herstel natuurlijke verbindingen op wereldniveau zodat de natuur de klimaatwijziging kan volgen.

Natuurpunt Leuven was onbewust een pionier. We willen de Dijle al lang als ecologische verbinding voor mens en dier doorheen het stadscentrum herstellen. Nu blijkt dat ook een argument te zijn in het klimaatdebat. Onze volgende Dijlewandeling krijgt daarmee opeens een nieuwe dimensie.

Geert Sterckx
Voorzitter Natuurpunt Leuven

De vuurlibell is een oorspronkelijk zuidelijke soort, die tot 1990 alleen als zwerver in België voorkwam. Ondertussen zijn er al enkele tientallen populaties bekend, waarvan sommige zelfs in stadstuinen en parken

vervolg van p. 1

“Mijn waterweg” sluit mooi aan bij “De Dijle, levend door Leuven”, een toekomstvisie van Natuurpunt om de rivier als een levende stroom door het historische centrum te herstellen. Dit project loopt ondertussen al meer dan 10 jaar en de eerste resultaten worden zichtbaar. Aan de Barbara-site komen nieuwe gebouwen op de voormalige Boerenbondparking met

een plein dat uitgeeft op de open Dijle. Ook de omgeving van het Sint-Pietersziekenhuis zal een drastische wijziging ondergaan door de afbraak van de oude gebouwen en het open leggen van de Dijle. Het is essentieel dat de stad daar voldoende ruimte voorziet voor een park langs de oude resten van de stadsmuur en voor natuurlijke oeverstroken langs het

water. Op die manier kan herstel van een unieke historische site uitgroeien tot een trekpleister voor heel het centrum.

Het voordeel van een stad is dat er een enorme schat aan historische informatie bestaat. Dankzij het werk van Evert Cockx en Gilbert Huybens beschikken we over de unieke Leuvense prentenatlas, een historisch prentenboek vol tekeningen en aquarellen van Leuven en de directe omgeving uit 16e en 17e eeuw. De prenten (185 in totaal) werden in boekvorm bewaard in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel en stonden er bekend als “het Leuvense schetsboek” maar wenigen wisten van het bestaan ervan. In 2003 werden ze uitgegeven als jaarboek van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Leuven en deskundig voorzien van commentaar.

We hopen de inwoners en onze nieuwe stadsbestuurders te overtuigen van een Dijleverhaal vol natuur en geschiedenis. De resultaten van het project “Mijn waterweg” worden in 2008 voorgesteld met een gezamenlijk fotoboek. Daarnaast komen er ook een aantal publieksactiviteiten om zoveel mogelijk mensen te betrekken bij hun rivier.

vervolg van p. 1

De meer praktisch aangelegde natuurliefhebber, die graag de ecologie met de gastronomie combineert, kan terecht op de culinaire kruidenwandeling van 15 april. Waarom noemt een smeerwortel een smeerwortel? En wat kan je doen met duizendblad of gewone brandnetel. Onze gids vertelt je alles over de geneeskrachtige of culinaire mogelijkheden van enkele veel voorkomende planten in het gebied.

Op 6 mei gaan we dan op zoek naar zeldzame planten van oude bossen en natuurlijke graslanden. Hier kan je leren waarom een dotterbloem niet graag in stilstaand water staat of waarom de bosanemonen in het bos staan. Met wat geluk zien we ook nog dagvlinders en libellen, die in gevarieerd valleigebied hun gading vinden.

Geert Sterckx

Heiberg

vervolg van p. 1

Reeds bij het betreden van het park steekt het kasteeltje met zijn geel geverfde muren fel af boven het groene hellingsgrasland. Het kasteel werd in 1871 gebouwd door Josephus Van Overstraeten en werd in 1901 overgelaten aan Emiel en Bertha Staes-

Van Overstraeten. In 1906 kwam het goed in bezit van Camille Lafosse, die het herhaaldelijk verbouwde tot het in 1923 nagenoeg zijn huidige vorm kreeg.

De oorspronkelijk beboste hellingen van de Diestiaanheuvelds werden in de loop van de geschiedenis al snel ontbost. Hout was geliefd voor de bouw van onder andere huizen en schepen. In onze streek was het ook een belangrijke brandstof voor veldovens, die gebruikt werden om stenen te bakken (leemontginning). Gelegen tegen de flank van zo een Diestiaanheuvel blijkt het bijhorende grasland even oud of ouder te zijn dan het historische kasteel. We spreken hier dan over een ouderdom van minstens 135 jaar. Dergelijke graslanden hebben vaak een hoge botanische waarde door het uitblijven van bemesting en herbicidengebruik. Eveneens belangrijk is een continu beheer van maaien en afvoeren en het ruimen van gevallen bladeren nog voor de winter.

Diverse plantengemeenschappen presenteren zich in de grasmatt. Soorten als Borstelgras, Tandjesgras, Mannetjesereprijs, Liggend walstro, Tormetil en Struikhei wijzen naar een goed ontwikkeld heischraal grasland. Evenals Grasklokje en Knolrus zijn het soorten die achteruit gaan in Vlaanderen en vooral typerend zijn voor de Kempen. Knolboterbloem is kenmerkend voor ongescheurde, oude graslanden op plaatsen waar gedurende tientallen jaren geen verandering van beheer is opgetreden. Ze verdraagt evenals Reukgras slecht bemesting. Opvallend is dat er niet alleen een droge gradiënt is. Het natte gedeelte tekent zich sterk af door een dominantie van Egelboterbloem,

Tormetil

Gele knotszwam

Vuurzwammetje. Foto Eddy Macquoy

Elfenwasplaat. Foto Eddy Macquoy

Pitrus en Moerasrolklaver. Een voorlopige vegetatieopname brengt ons al tot meer dan 60 plantensoorten.

Verder vinden we in het najaar enkele bijzondere graslandpaddenstoelen terug. Enkele groepen, zoals Wasplaten, Aardtongen en Knotszwammen wijzen op een hoge ouderdom en geringe verstoring van deze graslanden. Enkele waargenomen soorten zoals de Gele wasplaat (met uitsterven bedreigd), de Elfenwasplaat, de Slanke aardtong, het Papegaaizwammetje, de Zwartwordende wasplaat en de Gele knotszwam komen alleen voor op zeer zeldzaam geworden, zeer oude tot oude, schrale, ongestoorde graslanden. Deze graslanden worden wel eens de orchideeëngraslanden genoemd omwille van hun hoge natuurwaarde. Het Vuurzwammetje is een indicator van zure, heischrale

Zwartwordende wasplaat

Papegaaizwammetje

graslanden. De 'beste' plaatsen worden Wasplatengrasland genoemd door hun voorkomen van vijf of meer soorten Wasplaten, zoals die voorkomen op het natuurreservaat de Koeheide. Ook Heiberg hoort hier bij.

De gradiënten van plantengemeenschappen, de soortenrijkdom van de hogere planten, fungi en mossen en de ouderdom van het terrein maken duidelijk dat het hier om een relictgebiedje gaat met een zeer hoge behoudswaarde. Het grasland geeft ons een indicatie hoe het vroegere heischrale karakter van de streek zou kunnen geweest zijn. Dergelijke biotopen hebben een enorme biologische waarde en zijn moeilijk of niet vervangbaar. Vooral de combinatie van een unieke botanische – en hoge mycologische waarde maken dat we de plicht hebben om dit terrein veilig te stellen naar de volgende generaties toe.

Kom zeker eens kijken om te genieten van de rust en de rijke flora. Ook de landelijke omgeving met akkers, bossen en enkele mooie vergezichten naar Leuven en Vlierbeek nodigt uit tot een aangename wandeling. We nodigen je graag uit om dit hoog stukje Kessel-Lo te ontdekken.

Dirk Hennebel

activiteitenkalender

werkdagen

Wijgmaalbroek

zaterdag 17 maart, 14u tot 17u
zaterdag 16 juni, 14u tot 18u
info: Mark Lehouck, 016 44 49 36

Koeheide

zaterdagen 10 maart - 14 april -
12 mei - 9 juni, 9u30 tot 12u
info: werkdagen@koeheide.be
of Eric Malfait 0475 27 59 97

Lovenaerenbroek

dinsdag 26 juni, 19u00:
werkavond
info: Geert Sterckx: 016 22 90 24
of geert.sterckx3@telenet.be

wandelingen

Wijgmaalbroek

Zondag 15 april

- Culinaire kruidenwandeling
14u00: kerk Wijgmaal
info: Hadewijch Verhenne,
016 60 39 16 of
hadewijchverhenne@yahoo.com

Zondag 6 mei

- Voorjaarsbloeiërs
14u30: kerk Wijgmaal
info: Geert Sterckx 016 22 90 24
of geert.sterckx3@telenet.be

Koeheide

vertrek telkens parking van Café
D'aa Boan, Oude Baan, Bertem

Zondag 11 maart

- 10u00, reservaatwandeling

Zondag 15 april

- 10u00, reservaatwandeling
info: Eddy Macquoy, 016 22 37 09
of eddy@koeheide.be

Zondag 13 mei

- 20u00, flora-avondwandeling
info: Geert Sterckx 016 22 90 24
of geert.sterckx3@telenet.be

Zondag 10 juni

- 20u00,
kruiden-avondwandeling
info: Eddy Macquoy

Vlierbeekwandeling

Zondagen 8 april, 14u00

vertrek: Abdij van Vlierbeek aan
de Rozenkrans
info: Eddy Macquoy

Leuven stadswandeling

'De Dijle, levend door Leuven' **Zondagen 6 mei en 24 juni,** **14u30**

vertrek: Stadhuis van Leuven
info: Nick Wouters: 0486 67 71 08,
nickwouters@hotmail.be

activiteiten

Fototentoonstelling

Het prachtige Dijleland - La Brenne magnifique

- van 1 tot 31 maart**
Gilla's Art Cafe, Sint-Joris-
Weert
- van 4 tot 22 juni**
CC Den Blank in Overijse
info: Eddy Macquoy,
016 22 37 09 of
eddy@koeheide.be

Walk for Nature Koebos

Zondag 22 april

info: secretariaat Oost-Brabant,
016 25 25 19

Afdelingsreis La Brenne (Fr.)

15 tot 20 mei

Reservatie noodzakelijk, vooraf
inschrijven verplicht
info: Eddy Macquoy, 016 22 37 09
of eddy@koeheide.be

Dag van het Park

Provinciaal domein Kessel-Lo

Zondag 27 mei

met infostandjes en extra aan-
dacht voor Lovenaerenbroek
info: Geert Sterckx, 016 22 90 24

Colofon

Natuurpunt Leuven
Spaarstraat 49, 3010 Kessel-Lo

Geert Sterckx	016 22 90 24
Mark Lehouck	016 44 49 36
Stefaan Sys	0473 93 43 56
Nick Wouters	0486 67 71 08
Ingrid Beerens	0476 86 99 24
Eddy Macquoy	016 22 37 09

Websites

www.natuurpuntleuven.be
www.natuurpunt.be/wijgmaalbroek
www.koeheide.be

Teksten: Dirk Hennebel, Geert Sterckx
Foto's: Geert Sterckx, Dirk Hennebel,
vuurlibel: Eddy Macquoy

Lay-out: Luc Nagels

Bijlage bij
Natuur en Landschap 2007/1

V.u.: Geert Sterckx,
Spaarstraat 49, 3010 Kessel-Lo